

నడుస్తున్న తెలంగాణ

ఆర్థిక, రాజకీయ, సాహిత్య మాసపత్రిక

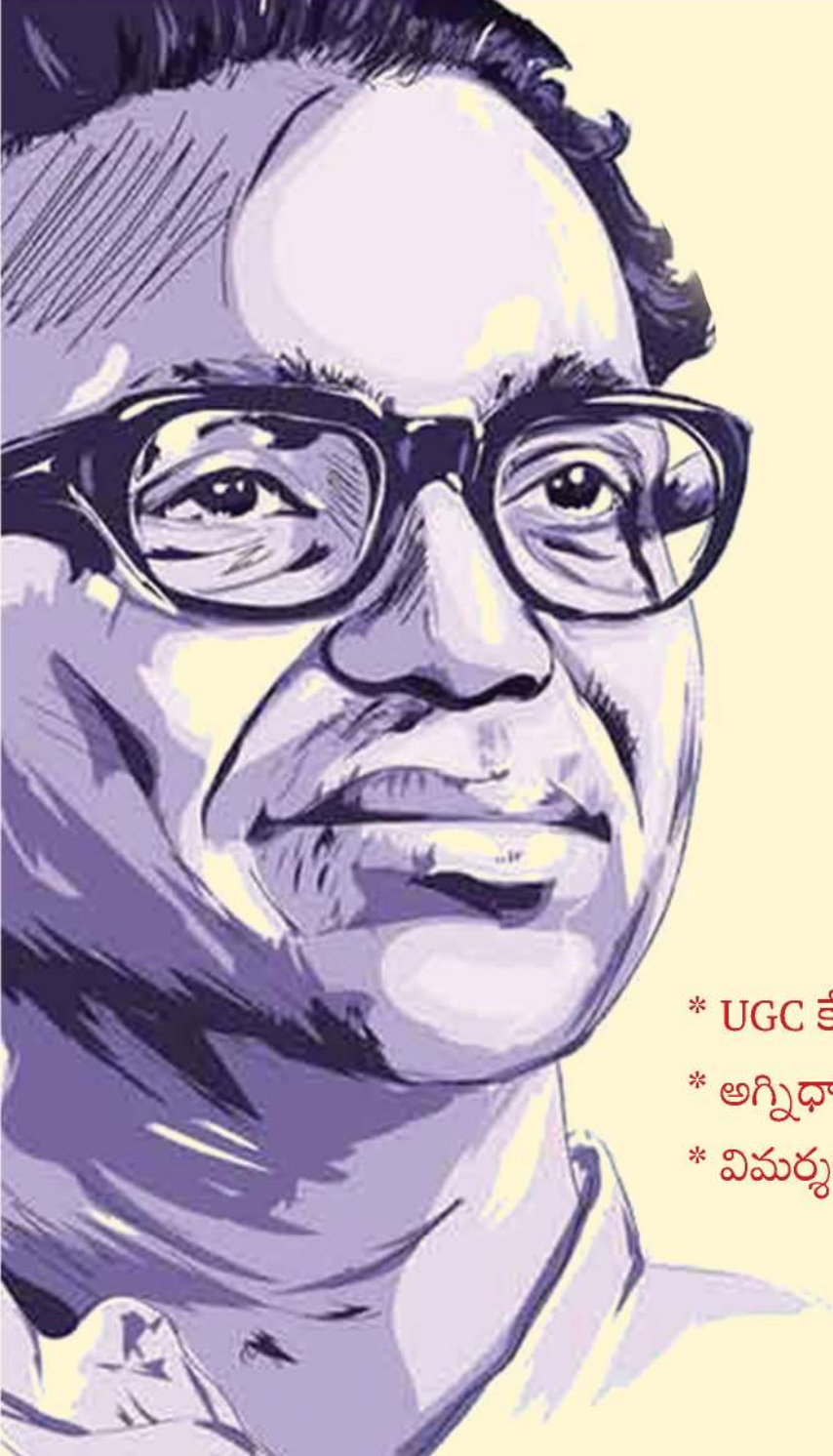
ISSN 2349-2376

సంపుటి:14

సంచిక:7

161

july 2024

UGC CARE LISTED JOURNAL

- * UGC కేర్ లిస్టులో నడుస్తున్న తెలంగాణ
- * అగ్నిధార; కావ్యతత్వం
- * విమర్శకుడిగా ఏనుగు నర్సింహారెడ్డి

నడుస్తున్న తెలంగాణ

ఆర్థిక, రాజకీయ, సాహిత్య మాసపత్రిక

ISSN 2349-2376

జూలై 2024

సంచిక : 7

సంపుటి : 14

UGC
CARE LISTED
JOURNAL

గౌరవ సంపాదకులు

ప్రొ|| అడపా సత్యనారాయణ

సలహామండలి

అల్లం నారాయణ

చైర్మన్(మాజీ)-ప్రెస్ అకాడమి

ప్రొఫెసర్ గణేష్

ప్రిన్సిపాల్(మాజీ), ఆర్ట్స్ కళాశాల, ఓయు.

పుర్రాస సంపాదకుడు

ప్రొఫెసర్ చింతకింది కాశీం

సంపాదకురాలు

స్నేహలత ఎం.

సంపాదకవర్గం

ప్రొఫెసర్ ఎ.సిల్పనారాయణ్,

ప్రిన్సిపాల్, టి.ఎస్.పి. కళాశాల

క్రాంతి, జర్నలిస్టు

డా||చంద్రయ్య ఎస్. అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్(PT)

డా||శివరాత్రి సుధాకర్

ఇమ్మిడి మహేందర్ అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్(PT)

డిజిటి, లే ఔట్ : స్నేహ

కవర్ డిజైన్ : క్రాంతి

రచనలు పంపవల్సిన చిరునామా

స్నేహలత ఎం.,

ఇంటి నెం.2-95, ఫ్లాట్ నెం. 301,

వైష్ణవి స్టార్ట్, రోడ్ నెం.2,

కాకతీయ నగర్, హబ్బిగూడ

హైదరాబాద్-500 007.

ఇ.మెయిల్:nadusthunnatelangana@gmail.com

ఫోన్ నెం.: 9290745490

సంపాదకుని ఉత్తరం

నా కవితా వసంతం

రాలిపోయింది

ఆగిపోతుందనుకున్నాను

సింగిడి పెదాల మీద

నెలవంక మునివేళ్ల మీద

తూనీగ రెక్కల మీద

లేగదూడ గిట్టల మీద

లంద పొద్దుమీద

వేగు చుక్క పొడిచిన

సమయాన

కవిత్యం నాతో

సంవాదానికి దిగింది

27 జూలై 2024

నూరు పూలు వికసించనీ, వేయి ఆలోచనలు సంఘర్షించనీ అన్నట్లు ప్రజానుకూలమైన భిన్న ఆలోచనలకు మా పత్రికలో చోటుంటుంది. కనుక ఈ పత్రికలో ముద్రించిన అభిప్రాయాలు రచయితలవే.

సంపాదక వర్గానికి ఏకీభావం ఉండనవసరం లేదు.

తెలంగాణ తావు

సంపాదకీయం

UGC కేర్లిస్ట్లో నడుస్తున్న తెలంగాణ

ప్రొఫెసర్ చింతకింది కాశీం

5

ప్రాఫెసర్

అగ్నిధార; కావ్యతత్వం

ప్రొఫెసర్ చింతకింది కాశీం

6

సామాజికం

తెలంగాణ పట్టణీకరణలో పెరుగుతున్న అసమానతలు

డా॥సిరిమన్ నవీన్

15

విమర్శ

విమర్శకుడిగా ఏనుగు నర్సింహారెడ్డి

డా॥చంద్రయ్య ఎస్.

22

పదేళ్ల “భారత్కు మార్ప్-అంబేద్కర్” పాట

ఇమ్మిడి మహేందర్

30

సాహిత్య పరిశోధన

మిట్టపల్లి సురేందర్ పాటలు-వస్తువైవిధ్యం

ఆవాల హరిబాబు

33

తెలంగాణ కవిత్వ పరిశోధన

డా॥వి.వెంకటేశ్

37

పుస్తక సమీక్ష

అసమాన్యల చరిత్రకు దర్పణం ‘ప్రణయహంపి’

డా॥సిద్ధెంకి యాదగిరి

46

కవిత్వం

అక్షరతావు

కవిత

విను

45

బతుకుమడి

కవిత

పేర్ల రాము

50

నడుస్తున్న తెలంగాణ ఆన్‌లైన్ వర్షన్ కోసం కింది పేజీలను సంప్రదించవచ్చు.

వెబ్ పేజీ: <https://nadustunnatelangana.com>

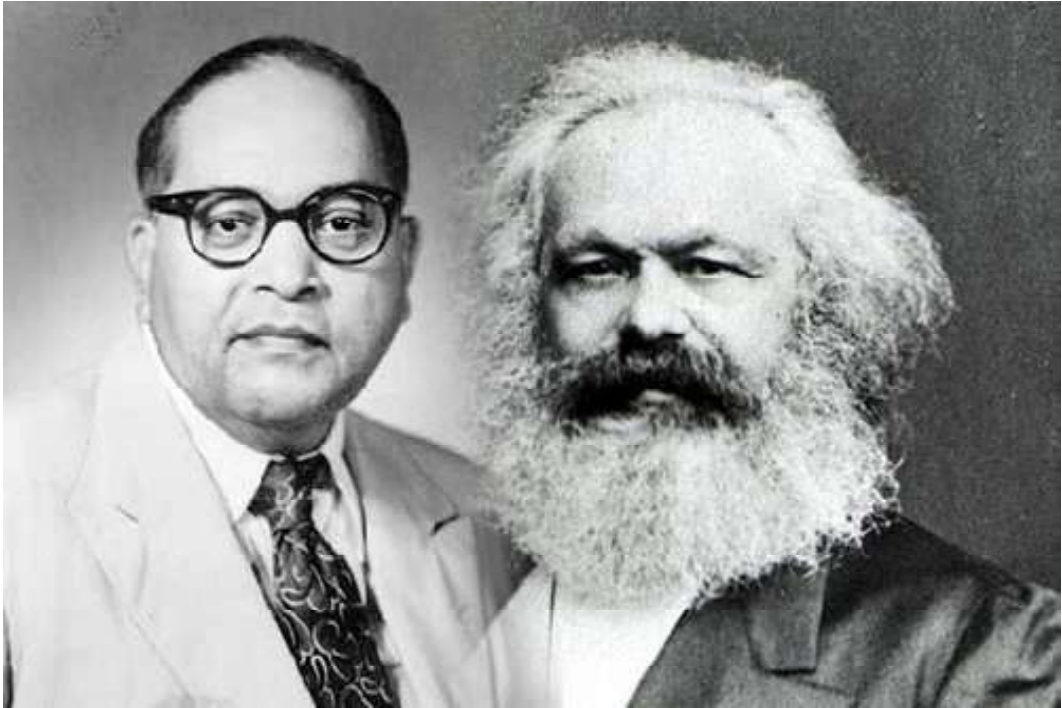
పదేళ్ల “భారత్ కు మార్క్స్ అంబేద్కర్” పాట

ఇమ్మడి మహేందర్

మానవ పరిణామ క్రమంలో పాట ఒక సహజ ప్రక్రియ. వ్యక్తి ఆలోచనను సమూహపరం చేయడానికి రూపొందిన ప్రజా ప్రక్రియ పాట. శారీరక శ్రమ మొదలు సామాజిక మార్పు పోరాటాల వరకు పాట తన ప్రస్థానాన్ని కొనసాగిస్తూనే ఉన్నది. తలకిందులుగా దోపిడి స్వభావంతో ఉన్న సమాజాన్ని సమసమాజంగా మార్చేందుకు పని చేస్తున్న రాజకీయ శక్తులకు పాట ఒక పోరాట వ్యక్తీకరణ. అట్లాంటి పోరాట వ్యక్తీకరణ క్రమంలో పుట్టుకొచ్చిన పాటగాడు జయరాజు. జయరాజు అనగానే మనకు అనేక పాటలు మదిలో మెదులుతాయి. కానీ ఒక్క పాట మనల్ని సైద్ధాంతిక పోలిమేరల్లో నిలబెట్టి, లాల్ నీల్ మైత్రిని ఆకాంక్షిస్తుంది. “భారత్ కు మార్క్స్ అంబేద్కర్” అన్న సాహసాన్ని చేసి ఈ సంవత్సరానికి సరిగ్గా పదేళ్లు అవుతుంది. పాట వచ్చిననాటి నుండి ప్రగతిశీల శిబిరాల మొదలు అంబేద్కరిష్ట శిబిరాల దాకా అనేక ప్రశ్నలను జయరాజు ఎదుర్కొన్నాడు. మరికొన్ని చోట్ల అభినందనలను, ఆహ్వానాలను అందుకున్నాడు.

పాట రచయిత జయరాజు “భారత్ కు మార్క్స్ అంబేద్కర్” అని అనడం వెనుకాల తన దీర్ఘకాలిక పోరాట అలంబన ఉన్నది. ఆలోచనల సంఘర్షణ ఉన్నది. తను విద్యార్థి జీవితం మొదలు కార్మిక జీవితం, ఉద్యమ జీవితం అంతా ప్రగతిశీల పోరాటాలకు నెత్తురును దారపోశారు. గొంతును అందించారు. చిందులు తొక్కి ప్రజలను చైతన్యవంతం చేసాడు. ప్రజలను పోరాటాలకు సంసిద్ధులను చేసాడు. ఆరోగ్య సమస్యల వల్ల అజ్ఞాత జీవితాన్ని వదులుకున్నారు. అనేక ఒడిదుడుకులు, ఆరోగ్య సమస్యల్లో అంబేద్కర్ ని అధ్యయనం చేసాడు. అప్పటి వరకు ప్రగతిశీల పోరాటాల్లో కేవలం రాతలకే పరిమితమైన సామాజిక న్యాయ సాధన పోరాటాలను తన మనస్సులో కూలంకషంగా చర్చకు పెట్టాడు. ఈ చర్చల సారంలోంచి పుట్టిన పాటనే “భారత్ కు మార్క్స్ అంబేద్కర్” అనే పాట.

గతం లేకుండా వర్తమానం, ఈ రెండు లేకుండా భవిష్యత్తు ఉండదు. గతాన్ని తెలుసుకోవాలి, అధ్యయనం చేయాలి. కానీ, గతంలోని ఆచరణకు బద్ధులు కాకుడదు. ఈ

అవగాహన ఉన్న దార్శనికులు కారల్ మార్ష్, అంబేద్కర్లు. వీరిద్దరు తమ గతాలను క్షుణ్ణంగా తెలుసుకున్నారు. అధ్యయనం చేశారు. గతాన్ని, వర్తమానాన్ని పునాదిగా చేసుకొని భవిష్యత్తును కలగన్నారు. దోపిడి, పీడనలు లేని సమాజం కొరకు సైద్ధాంతిక అవగాహనతో పాటు ఉద్యమ కార్యాచరణను ప్రకటించారు. మార్ష్, అంబేద్కర్లు సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు. కార్యశూరులు కూడా. ఈ ఇద్దరు సమాజాన్ని లోతులోకి వెళ్లి చదివారు. ప్రతి వ్యక్తికి తాము జీవించిన కాలం నాటి నిర్దిష్ట స్థల, కాల ప్రభావాలు ఉంటాయి. ఈ ప్రభావాలకు అందరు లోను కావల్సిందే. ప్రతి వ్యక్తి చైతన్యం తన సామాజిక అస్తిత్వంపై ఆధారపడి ఉంటుందనేది మార్క్సిస్టు అవగాహన. ఈ సూత్రీ కరణకు కారల్ మార్ష్, అంబేద్కర్లు కూడా మినహాయింపు కాదు. వీరిద్దరు తమ కాలాల్లోని, సమాజాల్లోని, స్థలాల్లోని నిర్దిష్ట పరిస్థితులకు, ఉన్న సమస్యలకు పరిష్కార మార్గాలు వెతుకుతూనే ప్రపంచం గురించి ఆలోచించారు. ఈ విధంగా ప్రపంచంలోని దోపిడిని గుర్తించే దశలో ఎదురయ్యే ప్రతి ప్రశ్నకు సమాధానం వెతికారు. సహజంగానే వీరిద్దరి ఆలోచన మార్గాల్లో కొద్దిపాటి మార్పులతో సారూప్యం కనబడుతుంది.

“భారతుకు మార్ష్ అంబేద్కర్” పాటలో జయరాజు చెప్పిన విషయాలు సరిగ్గా అర్థం కావాలంటే భారతీయ సమాజం లోతులు తెలవాలి. ప్రపంచమంతా వర్గాల మయం, వర్గ పోరాటంలోనే సమస్త మానవ విముక్తి దాగి ఉందని మార్ష్ అంటే, అంబేద్కర్ మాత్రం భారతీయ సమాజం ప్రపంచ మానవ సమాజానికి భిన్నమైన సామాజిక పునాదులపై నిర్మాణమైందన్నాడు. ప్రపంచ దేశాల్లో దోపిడి, పీడన, అణచివేత స్థూలంగా ఆర్థికపరమైనవే అయినప్పటికీ వీటిని భారతదేశంలో కుల వ్యవస్థ వ్యవస్థీకృతం చేసిందన్న అవగాహన అంబేద్కర్కి ఉంది. కులమంటే ఈ దేశ ప్రజలను సామాజికంగా సంఘటితం కాకుండా, అణచి వుంచడానికి అదే ప్రజల చేత ఆచరించ బడుతున్న ఆచార సంప్రదాయ రూపమే కులం అని నిర్ధారించాడు. ఈ కుల నిర్మాణానికి హిందూ మతంలో బలమైన పునాదులున్నాయన్నాడు. కనుక కులవ్యవస్థ చుట్టూ, మతం చుట్టూ ఉండే అన్ని రకాల దోపిడి, అణచివేతల రూపాన్ని లోతుగా అధ్యయనం చేసాడు. భారతదేశంలోని పీడిత కులాల అభ్యున్నతికి, రాజ్యాధికారమే అత్యున్నత లక్ష్యమని ప్రకటించాడు. భారతదేశంలో పీడనలు లేని సమసమాజం సాధించాలంటే అంబేద్కర్ ఆలోచన విధానికి చాలా ప్రాధాన్యత ఉంది. ఇవే లక్ష్యాలు కారల్ మార్ష్కి కూడా ఉన్నాయి. ఈ

ఇద్దరి లక్ష్యాలు ఒకటే అయినా ఆచరణ మార్గాలు భిన్నమైనవి. కారల్ మార్ష్, అంబేద్కర్లు తాము గ్రహించిన విషయాలలో స్థూలంగా కార్మికులు రాజ్యాధికారం సాధించాలి. భారతదేశంలో అది నిన్ను కులాలు అధికారం సాధించాలి. అసమానతలు లేని సమాజాన్ని రూపొందించాలి. ఆర్థిక అసమానతలతో పాటు, కుల అసమానతలు రూపుమాపాలి. భద్రమైన జీవనాన్ని గడపాలి. నిరుద్యోగం లేని సమాజాన్ని సాధించాలి. మానవత వెల్లివిరిసి కుల, మత, వర్ణ, వర్గ, లింగ, ప్రాంత అసమానతలు లేని సమ సమాజాన్ని నిర్మించాలనే లక్ష్యాలు కొన్ని పరిమితులతో ఇద్దరికీ ఉన్నాయి. వీటన్నింటి నేపథ్యం నుంచి జయరాజు కట్టిన “భారతుకు మార్ష్ అంబేద్కర్” అనే పాటను చూడాలి.

జయరాజు రాసిన ఈ పాటలో ఒక పల్లవి, నాలుగు చరణాలు మాత్రమే ఉన్నాయి. పాటలో చెప్పదలచుకున్న భావం పల్లవిలో, వాటికి కారణాలు చరణాలలో చెప్పాడు. పాటలో పల్లవి చాలా ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తుంది. తర్వాతి చరణాల్లో తెలిపే భావాలకు ఇది ఆలంబనగా నిలుస్తుంది. ఒక అధ్యయనపరునికి, అంబేద్కర్ని కేవలం కులం వైపు నుండి చూసేవారికి తేడా ఉంటుంది. అంబేద్కర్ని మొదట అంటరాని వాడిగా చూసారు. తన పోరాట క్రమంలో ఒక బ్రిటీష్ ఏజెంటుగా చిత్రించారు. కేవలం దళితులకు నాయకత్వం వహించినవాడిగా, వారికి మాత్రమే నాయకుడిగా నెలకొల్పే ప్రయత్నం చేసారు. నిజానికి అంబేద్కర్ అందరివాడు. ఆయన జ్ఞానం, ఆచరణ సమాజంలోని ప్రతి విషయానికి, సమస్యలకు పరిష్కారం చూపగలవు. రాష్ట్రాలు విడిపోవాలన్నా, మహిళ పరిస్థితులను చక్కదిద్దాలన్నా, దేశ ఆర్థిక పరిస్థితులపై ఒక అంచనాకు రావాలన్న అంబేద్కర్ అవగాహనను చెప్పకుండా మాట్లాడలేము. ప్రపంచ దేశాలన్నీ అంబేద్కర్ని జ్ఞానానికి చిహ్నంగా గుర్తిస్తున్నాయి. కనుక జయరాజు అంబేద్కర్ని జగజ్జననేతగా చూసాడు. ఇలా అనడం వెనుకాల నిచ్చిన మెల్ల కుల సమాజంలో అణచివేయబడ్డ వారికి అంబేద్కర్ మార్గమే ప్రాణంగా భావించాడు. బడుగు బలహీన వర్గాల ఆర్థిక, సామాజిక, దాస్య విముక్తికి మార్గం వేసిన విషయాన్ని “భవితకు మార్గం అంబేద్కర్/ బడుగులకు ప్రాణం అంబేద్కర్ అని రాసాడు. వేలయేళ్లుగా చదువుకు దూరమై, అభివృద్ధికి దూరమైన వర్గాల అభ్యున్నతికి కృషి చేసిన విషయాన్ని “మా బల్లో చీచర్ అంబేద్కర్/ మా బతుకు ప్యూచర్ అంబేద్కర్/ మా దారికి టార్ప్ అంబేద్కర్” అని అన్నాడు.

మొదటి చరణంలో అంబేద్కర్ ఆచరణ మార్గాన్ని చెబితే, రెండవ చరణంలో అంబేద్కర్ సామాజిక ఆలోచన విధానాన్ని, మూడవ చరణంలో ఆర్థిక ఆలోచన విధానాన్ని, నాల్గవ చరణంలో రాజకీయ దృక్పథాన్ని, ఈ దృక్పథాలు సాధించే విజయాలను సూచించాడు జయరాజు. సాధారణంగా తాత్విక సిద్ధాంతాలను సరళంగా ప్రజలకు చెప్పడం చాలా కష్టమైన పని. విశాల ప్రజా సమూహంలో ఉన్నవారికి అది చాలా సులభమే. కానీ ఇక్కడ రెండు తాత్విక ధారలను కలిపే ప్రయత్నంలో కష్టమే. అది జయరాజు సాధించాడు. తెలుగు సాహిత్యంలో అస్తిత్వ ఉద్యమాల పవనాలు వీచి చల్లబడ్డాయి. శత్రువు బలపడుతున్న వేళ ఐక్యత రాగాన్ని పాడాల్సిన అనివార్యతను పరిస్థితులు కల్పిస్తున్నాయి. ఐక్య సంఘటనల దిశగా ప్రస్తుత సాహిత్య, సామాజిక, రాజకీయ చలనాలు ఉన్నాయి. కనుక నేటి సామాజిక, రాజకీయ అవసరాలను, వాటి లక్ష్యాలను సాధించేందుకు సాంస్కృతిక రంగం ఆసరాగా నిలుస్తుంది. భావజాల తాత్వికరంగంలో కుల, వర్గ జమిలి పోరాటాల ఆవశ్యకత గురించి సమాజం గుర్తిస్తుంది. ఆ వైపుగా ఆలోచిస్తుంది.

భారతీయ సమాజంలో కులం, మతం చాలా ప్రధాన పాత్ర వహిస్తాయి. వీటి ముసుగులో అనేక దోపిడి విధానాలు, అణచివేత రూపాలు అమలవుతుంటాయి. అంబేద్కర్ ఈ అణచివేతల నిర్మూలనకు, తన జీవిత ఆచరణ నుంచి చేసిన కృషిని చూపడమే ఈ పాట లక్ష్యం. పార్లమెంటు విధానంలో భారతదేశం ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా విలసిల్లాలంటే కుల, మత రూపంలోని అణచివేతల వికృత రూపాలను అంబేద్కర్ ముందుగానే ఊహించారు. అణచివేతల నుండి విముక్తి పొందడానికి, హక్కులను సాధించడానికి, న్యాయాన్ని పొందడానికి రాజ్యాంగాన్ని రాసారు. కుల నిర్మూలన కోసం, కులాల సృష్టి చేసిన మనువాదానికి సవాళ్లు విసిరి దాని ఉనికినే ప్రశ్నార్థకం చేసాడు. దేశం మొత్తం విదేశీ వస్తువులను దగ్ధం చేస్తుంటే అంబేద్కర్ మనుస్మృతిని దగ్ధం చేసాడు. అక్కడితో ఆగిపోలేదు. తాను రాసిన రాజ్యాంగంలోని ప్రతి ఆర్టికల్లో మనువాద భావజాలాన్ని దగ్ధం చేస్తూనే ఉన్నాడు. అందుకే మతోన్మాద శక్తులు ఇప్పుడు రాజ్యాంగంపై పడ్డారు. కొత్త రాజ్యాంగం కావాలని మాట్లాడుతున్నారు. ఇప్పుడు దాన్ని రక్షించుకోవాల్సిన బాధ్యత మనందరిపై ఉంది.

ప్రపంచ దేశాలకు దోపిడి, పీడన నుంచి విముక్తి పొందే మార్గాన్ని ప్రసాదించిన మార్క్స్ ఇక్కడ అంబేద్కర్ రూపంలో ఉన్నాడనే ప్రతిపాదనను చేసాడు జయరాజు. ఈ వాస్తవాన్ని గ్రహించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాడు. ఉన్నత మానవ సమాజాన్ని భారతదేశంలో సాధించడానికి అవసరమైన అనేక భావనలను అంబేద్కర్ ప్రతిపాదించాడు. వాటిని గుర్తించి, అమలు పరచడంలోనే మన నీతి నిజాయితీలు అవసరం.

అభివృద్ధిని సాధించడానికి ఏయేమార్గాల్లో పయనించాలి, ఆ మార్గాలను చూపుతూ, దేశ ప్రజల జీవితాల్లో వెలుగులు నింపిన విధానాన్ని వ్యక్తీకరించాడు. ఆర్థిక అసమానతలను రూపుమాపడానికి ప్రపంచానికి మార్క్స్ ఎలానో, భారతదేశంలో అంబేద్కర్ అంతటి కృషిని, భావజాల ధారను అందించారని చెప్తూనే, భారతదేశ అభ్యున్నతికి మార్క్స్, అంబేద్కర్ల సిద్ధాంతాల ప్రాసంగికతను చెప్పాడు. భారతదేశంలో జీవించే హక్కు మొదలు, విద్య, పౌర, సామాజిక హక్కుల వరకు ఏ రూపంలో అణచివేతకు గురైనా, చివరకు ఇద్దరి మధ్య పుట్టిన ప్రేమకు ఆటంకాలు కలిగినా రాజ్యాంగం ద్వారా కల్పించిన హక్కులతో న్యాయాన్ని పొందవచ్చు. భారత రాజ్యాంగం ఒక హక్కుల సాధన పత్రమే కాదు, గొప్ప తాత్వికతతో ఆదర్శ సమాజాన్ని నిర్మించేందుకు ఉన్న ఆలోచనల సమాహార రూపం. భూములు పంచాలన్న పరిశ్రమల్లో లాభాల వాట పంచాలన్నా, అంతిమంగా బహుజన వర్గాల రాజ్యాధికార సాధనకైగా మార్గం వేసింది అంబేద్కర్ అన్న విషయాన్ని చిన్న పాట రూపంలో చెప్పాడు. భారత సమాజ విమోచనకు మార్క్స్, అంబేద్కర్ ఇద్దరూ అవసరమే. లాల్ నీల్ అనేది ఒక సిద్ధాంతం కాదు, ఐక్య కార్యాచరణ రూపం. కమ్యూనిజం ప్రపంచ దేశాల్లోని వర్గాల నిర్మూలనకు, సాధించాల్సిన లక్ష్యాలను, భారతదేశంలో అంబేద్కర్ ప్రతిపాదించిన లేదా సూచించిన మార్గాలను అనుసంధానం చేయడం ఈ పాట సాధించిన విజయం. ఈ పాట కేవలం నాలుగు చరణాలతో ఉన్నా, నాలుగు వేల పేజీల అంబేద్కర్ ఆలోచన ధారను అందులో అందించారు.

ఇంతటి సుదీర్ఘమైన ఆలోచన, భావ ధారను ఒక పాట రూపంలో అందించిన జయరాజు పాటకు పదేళ్లు నిండాయి. ఈ సందర్భంగా అంబేద్కర్ ప్రాసంగికతను, మార్క్స్ అవసరాన్ని చర్చించాల్సిన చారిత్రక సందర్భం మన కళ్లముందర ఉంది.

★ రచయిత: అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, ఓయూ T